

Tswalu Protokol*

Principi i Smjernice za Misije Mirovnog Procesa

Januar 2008

1. UVOD I CILJ

Tswalu Protokol artikulira konsenzus proistekao iz iskustva grupe civilnih i vojnih eksperata, akademika, individualnih organizacija, vladinih odjeljenja i celnika država koje su bile u središtu mirovnih misija. Protokol je predviđen kao vodič za lidere budućih međunarodnih intervencija.

Tswalu Protokol uvidja međunarodni "ad hoc" pristup oružanom sukobu i neuspjehu države. Umjesto jednostavnog poziva na bolju koordinaciju, on predstavlja set principa i smjernica koje budući mirovnjaci mogu koristiti kako bi potpomogli ujednačavanju inherentnih ograničenja bilo koje multilateralne operacije.

2. STA JE MIROVNI PROCES?

Postoje dva oprečna mišljenja o tome šta je mirovni proces. Ujedinjene Nacije definiraju mirovni proces kao pokušaj unapređenja mogućnosti, pomirenja i društvene transformacije. U tom pogledu, mirovni proces je dugoročna aktivnost koja stupa na snagu *nakon* smanjenja ili prestanka sukoba.

Ministarstvo Obrane Velike Britanije definira mirovni proces kao političke, ekonomske, društvene i vojne mjere predviđene za jačanje političkih pregovora kako bi se otklonili uzroci sukoba. U tom smislu mirovni proces može otpočeti tokom sukoba, a primjer je iskustvo u Afganistanu koje je i pokretač Tswalu Protokola.

Tswalu Protokol obuhvata široku definiciju mirovnog procesa baziranog na principu Ministarstva Odbrane Velike Britanije, uzimajući u obzir da pokušaji mirovnog procesa ponekada moraju otpočeti prije završetka sukoba. Mirovni proces je dakle sinonim za 'stabilizaciju', sa čijem da se podrže zemlje konflikta na taj način što će se spriječiti ili umanjiti nasilje, zaštititi ljudi i ključne institucije, promovirati politički procesi koje vode većoj stabilnosti i pripremiti za dugoročniju, ne nasilnu politiku i razvoj.

* **Tswalu Proces** generira ovaj **Protokol** sačinjen od dva formalna sastanka: na Jezeru Kivu u Rwandi, 21-22 jula 2007, u Tswalu Kalahari Reserve, 29 novembra – 1 decembra 2007. Lista učesnika se nalazi na kraju ovog dokumenta. Takođe, sveobuhvatan 'mirovni dijalog' je proširen i na široku lepezu konsultanata koji su radili na formalnim papirima i ovom **Protokol**. **Tswalu Proces** je sazvan od strane Brenthurst Foundation (www.thebrenthurstfoundation.org), u suradnji sa Danskom Međunarodnom Razvojnou Agencijom (Danida).

3. ZASTO NAM JE POTREBAN ZAJEDNICKI PRISTUP

U posljednjih 15 godina, mirovne inicijative nisu imale potpuni uspjeh jer su im nedostajale slijedeće karakteristike:

- **Sigurnost:** Neke lokalne snage ometaju morivni process, domacu vladu i medjunarodne ucesnike.
- **Stratesko Planiranje:** Propust spoljnih ucesnika u identificiranju drzavnog dogovora koji predstavlja svrhu njihove zajednicke intervencije.
- **Rukovodeca vlast:** Ne postojanje rukovodece vlasti koja moze usmjeriti razne neovisne organizacije koje sacinjavaju medjunarodne napore.
- **Kulturno Obrazovanje i Inteligencija:** Nedovoljno poznavanje domace kulture stranaca.
- **Lokalne Mogucnosti:** Donatori su ograniceni nedostatkom domacih strucnjaka koji bi bili u mogucnosti izvesti kompleksne projekte javnog sektora.
- **Tolerancija Rizika:** Prespora medjunarodna intervencija koja bi *uistinu* osnazila lokalne partnere, nastala uslijed nedostatka povjerenja i straha od neuspjeha.
- **Finansiranje:** Vanjsko finansiranje moze narusiti mirovne pregovore ukoliko nije korisceno sistematicno i s duznim prihvatanjem politickom konsenzusa. Uslijed ceste ne adekvatnosti procedura finansijske odgovornosti domace vlade, finansijski mehanizmi mogu biti spori, nepredvidivi i privremeni, stavljajuci odrzivost u pitanje. Vanjsko finansiranje takodje moze biti vodjeno mehanizmima izvjestavanja, pregleda i potreba budzeta umjesto potreba zemlje domacina.
- **Radna Mjesta i Osnovne Usluge:** Programi za kreiranje radnih mjesta i osnovnih usluga krucijalnih za konsolidaciju mira, ne dobijaju visoki prioritet i rijetko postizu odgovarajuce rezultate.

4. PRINCIPI

Slijedeci principi trebaju usmjeriti svaki sektor medjunarodnog ukljucenja. Propust u pridzavanju kljucnog principa je ugrozio uspjeh predhodnih misija:

- **Lokalna Legitimnost:** Iako je mir kratkorocno osiguran, ako domaca vlada ne moze pridobiti ljude onda ce kampanja mirovnog procesa zasigurno propasti.
- **Povezanost i Ucesce:** Operativna povezanost u mirovnom procesu zahtijeva prioritizaciju i dogovor na strateskom i operativnom nivou. Prioritizacija u razlicitim sektorima operacije zahtijeva koordinirajuce strukture i podvodjenje domacih/organizacijskih interesa potrebama drzave domacina. Prije razvijanja formacija kljucno je obezbjedjenje opceg dogovora oko struktura. U biti, strateska povezanost i koordinacija su u nadleznosti drzave domacina, ali u

slučajevima gdje je prelazna vlada nedovoljno jaka za koordinaciju potrebna je i vanjska asistencija. Dogovor o širim strateškim ciljevima i koordinirajućim mehanizmima ne smije prijeći i postaviti bespotrebna ograničenja na autonomiju međunarodnih humanitarnih organizacija.

- **Odgovornost:** Svi učesnici uključeni u mirovni proces se moraju prijaviti zakonskim regulatornim strukturama – po mogućnosti nadgledanim od strane partnerstva lokalnih vlasti i međunarodnih partnera – kako bi se osigurala transparentnost i odgovornost. Ovo uključuje sve međunarodne organizacije i snage, privatne sigurnosne kompanije, NVO-je kao i lokalne agencije.
- **Pragmatizam:** Uspjeh zahtijeva razumijevanje onoga što je *realistično* ostvarljivo. Faktori koji potkrepljuju realističnu procjenu uključuju: prepreke sigurnosti procesa, lokalne mogućnosti, povezanost odgovora, nivo međunarodne političke volje i sredstava kao i lokalnu političku kulturu i povijest.
- **Nepriistrasna Komunikacija:** Vjerodostojna i nepriistrasna komunikacija u naporima mirovnog procesa je neophodna kako bi se pridobilo povjerenje i podrška domaće populacije.
- **Uloga Zena:** Zene, kao posebna osjetljiva grupa koja nesrazmjerno trpi sukob, su ključne u mirovnom procesu i ublažavanju sukoba.
- **Opća Svrha:** Spoljni učesnici i lokalne vlasti zahtijevaju opće razumijevanje potreba države domaćina kao i dugoročnu svrhu međunarodne inicijative *prije* nego što je odredba donijeta.

5. ZAJEDNIČKA PRIORITIZACIJA ZADATAKA

Uspjeh mirovni proces zahtijeva ponovnu uspostavu funkcionalne države fokusirajući se na sigurnost, razvoj i upravu. Ove tri misije su važne za svaki mirovni proces i trebali bi obično biti adresirane po slijedecem prioritetnom redu:

- **SIGURNOST:** Sigurnost je primarni cilj svake mirovne strategije. Ona uključuje opću sigurnost javnosti kao i državnu i međunarodnu sigurnost. Intervencijske snage trebaju suzbiti prednosti dobijene "zlatnim dobom" – period odmah nakon završetka glavnog neprijateljstva – kako bi se uspostavilo sigurno okruženje. Prateće mirovne aktivnosti moraju biti poduzete u kontekstu plana stabilnosti, integrirajući strane i domaće napore. Zajedničke vojne snage moraju dijelovati u skladu dogovorene zajedničke doktrine (idealno određene prije početka operacija). Snage moraju imati obuku i sredstva da bi bili u mogućnosti odgovoriti izazovima post-konfliktne sigurnosti, kao što su izbjeglice, i da mogu provesti brzo djelujuće projekte javnih radova. Prioritet bi trebao biti dati rapidnoj uspostavi domaće sigurnosti i snaga granicne kontrole kako bi se spriječilo sloboda kretanja onih koji narušavaju mirovni proces. Ovaj proces mora uključiti rano i adekvatno obezbjeđenje razoruzanja, demobilizacije kao i društvene i ekonomske reintegracije bivših boraca.

- **RAZVOJ:** Sigurnost i razvoj se uzajamno potpomazu. Vaznost je u tome da: vise od polovine post-ratnih zemalja ponovo zarati nakon pet godine. Lekcije uspijeha i neuspjeha u post konfliktnim zemljama konzistentno ukazuju na potrebu stimuliranja poduzetnickih aktivnosti i zaposljavanja, posebno za demobilisane vojnike. Visi nivoi ekonomskog rasta odlucno unapredjuju mogucnosti uspijeha mirovnog procesa. Da bi se postigao potpun krug rasta, stabilnosti i razvoja, strategija mora prioritizirati uslove koji ce omoguciti poduzetnistvo, a to ukljucuje smanjenje troskova poslovanja, promociju zakona, zastitu imovinskih prava, stabiliziranje valute i obezbjedjenje predvidivosti poreza i regulative. Mirovni process mora osigurati kljucne ministarske funkcije, a ako je neophodno i obezbjedjivanje tehnickog i administrativnog osoblja. Razvoj i uporedni pokazatelji pomoci trebaju biti usopostavljeni, polazeci od objavljenih troskova gubitaka, cilja omjera pomoci i bruto nacionalnog dohotka. Prepreke poslovanju be trebale biti identificirane i adresirane. Programi javnih radova mogu ujedno smanjiti nezaposlenost i uskratiti broj onih koji narusavaju mirovni proces. Cak i kada postoji dostupna strucnost, strana vidljivost bi trebala biti na sto manjem nivou, a pravila (uslovno) zadržana na glavnim, ne pregovarajucim minimumima. Potrebno je voditi brigu da se akta ne oblikuju prema institucionalnim predubedjenjima i kulturi vanjskih ucesnika. Jednako kriticko za dugorocni razvoj je i brza ponovna uspostava sistema obrazovanja koje služi kao vitalna funkcija mirovnog procesa prepricavanja i povjesti ili u nekim slucajevima ponovne uspostave kolektivnog drzavnog identiteta unistenog ratom.

- **UPRAVA:** Vanjske aktivnosti – koordinirane od strane jedne drzavne vlasti – trebale bi imati za cilj unapredjenje mogucnosti i legitimnost lokalnih partnera. Aktivnosti bi trebale biti ciljane na vitalna podrucja kao sto su usluge i izborna komisija. Takvi programi bi trebali biti poduprti jasnom komunikacijskom strategijom. Vazno je stvoriti mehanizme za prikupljanje lokalnih glasova i asimilirati ono sto spoljni ucesnici uce od lokalnih strategija. Vremenom donatorska podrška lokalnim medijima mora dati prednost privatnim medijima, da ne bi narusila kredibilitet lokalnih predstavnika. Dajuci ulogu medjunarodnih medija u odredjivanju uspijeha ili neuspjeha misije, trebala bi postojati odredba koje vanjske poruke bi mogle na najbolji nacin pridobiti javnu podršku u zemljama podrške. Informativne operacije i poruke bi trebale biti proaktivne, konzistentne i koordinirane na najvisem nivou. Interno, promocija ukljucenog politickog predstavljanja i legitimnosti vlade treba poduprijeti svaku komunikaciju.

6. IMPLEMENTACIJA ZADATAKA I ODRZAVANJE KOHEZIJE

U vecini mirovnih operacija dolazi do sloma medjunarodnog konsenzusa za odredjena pitanja. Tenzije ce nastati oko prioritizacije i implementacije zadataka. Samo neke od ovih tenzija ce biti razrijesene. (UN Rezolucije Vijeca Sigurnosti i odredjene instrukcije rijetko nude rijesenja ovih pitanja.) Ni jedan vodici za mirovni process ne moze ponuditi gotova rijesenja koja bi razrijesila sve dileme koje se jave. Kao i uvijek, aktivnosti moraju biti pracene jasnim razumijevanjem lokalne kulture, politike i dinamike konflikta. Medjunarodni odgovor mora biti brz i prilagodljiv –

ali takodje potvrđen da aktivnosti nisu oprecne osnovnim principima ili da odstupaju od dogovorenog plana izgradnje mira koje mogu ugroziti misiju.

Tswalu Protokol služi kao vodič za one koji donose odluke kada uslovi predstavljaju 'težak izbor' kao što su oni izvučeni iz nedavnih mirovnih iskustava.

- **Izgradnja države nasuprot pomirenja.** Oporavak države se često smatra kao sinonim za pomirenje, ali u stvari izgradnja države po svojoj prirodi često izaziva natjecanje i sukob. Ona postavlja osnovno pitanje 'ko vlada?' i određuje ko kontrolira državnu imovinu. Uslovi će određivati da li, na primjer, izbori trebaju biti održani ranije ili odgodjeni u korist održavanja mira. Čak i u ovom zadnjem slučaju je važno prepoznati da proces upravljanja političkim sukobom oko ključnih pitanja može biti konstruktivan a efekat pomirenje.
- **Rad sa nasuprot rada oko države.** Mirovne operacije skoro uvijek imaju mandate jačanja državnih mogućnosti. Međutim ponekada državne vlasti su opstrukcionista ili nisu kompetentni. Kratkoročno, mirovnjaci mogu radije izabrati rad oko države nego preko državnih vlasti, čak po cijenu slabljenja institucija koje su im zadatak ojacati. Ali ako je neophodan 'rad oko' usled malverzacija vlade, tekuća održivost misije mirovnog procesa treba biti izložena rigoroznom internom promatranju a u *ekstremnim* slučajevima i napuštena ukoliko vlada prekine partnerstvo.
- **Državna nasuprot ne-državne vlasti.** Često ne postoji vlada u zabacanim regionima raspadnutih država. Međunarodni učesnici su tada primorani suradjevati sa onima koji konstituiraju 'vlast' (napr. Tradicionalnim strarijim predstavnicima zajednice, lokalnim policijskim vodjama, samo-prozvanim nacelnicima i guvernerima, religiskim vodjama, itd.) Iako su pažljiva procjena i lokalno znanje neophodni u odlucivanju izmedju sukobljenih zahtjeva, ponekada čak i dobro potkrepljene odluke mogu izazvati lokalni sukob.
- **Ustav/formalna vladavina zakona nasuprot obicajnog prava.** Formalno pravosudje i policijske funkcije u mnogim post konfliktnim državama – posebno u siromasnim – su obicno slabe. U ovim slučajevima, lokalne zajednice u principu ovise od tradicije ili religiskog zakona a u razlicitim dodatnim ustavnim odrednicama od policije i održavanja javnog reda. Spoljni učesnici se suocavaju sa otezanim izborom i pitanjem da li da priznaju i suradjevaju sa tim neformalnim sistemima ili da insistiraju na formalnom pravosudju i politickom sistemu. Ovo je poseban izazov za projekte 'vladavine zakona'. Suradjevati samo sa formalnim strukturama rizikuje previdjanje sistema koji ustvari funkcioniira; zanemarivanje formalnih sigurnosnih struktura rizikuje los utjecaj na vladu i razvoj. Zato mirovnjaci sve vise traze nacine stvaranja partnerstva izmedju slabih državnih struktura i neformalnih vladinih aranžmana, kao što su projekti policijskog nadgledanja zajednice koji ukazuju na primat glavnog principa *stvarnog* lokalnog jačanja.

- **Ne diskriminirajuca dodjela ugovora *nasuprot* proporcionalnoj podjeli po društvenim grupama.** Dodjela ugovora od strane mirovnjaka – za zaposljavanje, izdavanje, nabavku i izgradnju – je glavni izvor prihoda i moze izazvati konflikt. Vanjski ucesnici moraju cesto izabrati izmedju ugovornih sistema baziranih samo na vrijednostima nasuprot lokalne instance na okretanje ugovora nekoj etnickoj grupi ili po nekom drugom kriteriju. Iako ovo zadnje moze pomoci u odrzavanju mira dajuci svakoj grupi njen 'red', ono potkopava principe vrijednosti. Takodje moze poskupjeti cijelu mirovnu misiju. Svakako, izmedju ove dvije lose opcije bolje je poboljsati pogubnije efekte lokalnih sistema nego uvoditi strane strukture koje bi vjerojatno bile automatski odbijene.
- **Mir *nasuprot* pravde.** Zahtjevi za uhicenje individualaca osumljicениh za ratne zlocine – bilo od strane lokalnih zajednica ili medjunarodnih grupa za ljudska prava – moze se podudarati sa potrebom sprecavanja onih koji ometaju mirovni process u namjeri da izazovu neredе. Prakticno svaka mirovna misija nailazi na 'mir nasuprot pravde' kompromis. Ukoliko medjunarodna politicka volja dozvoljava, odluke bi trebale biti vodjene zeljama domacih vlasti i njihove populacije, a ne spoljnim ucesnicima.
- **Lokalno vlasnistvo *nasuprot* efektivnosti.** Potreba da se preda vlasnistvo u ruke lokalnih ucesnika moze se sukobiti sa imperativom da se stvari urade brzo. Ovaj problem je pogorsan povecanim koriscenjem kvantitativnih mjera za procjenu uspjesnosti mirovnih aktivnosti.
- **Civilno drustvo *nasuprot* drzave.** Zivo civilno drustvo se smatra kao vazan elemenat jake demokratije a lokalne civilne grupe (NVO-je) su cesto najefikasniji partneri za razvoj projekata. Svakako potreba usmjeravanja fondova kroz drzavne institucije kako bi se pojacali njihovi kapaciteti i legitimnost su takodje vazni. Previše pomoci kroz lokalne NVO-je moze narusiti tek oformljene drzavne institucije, na primjer tjeranjem najboljih drzavnih sluzbenika. Mirovnjaci moraju praviti provjerene odabire kada je u pitanju balansiranje njihovog partnerstva sa spoljnim i unutarnjim ucesnicima.

7. DESET KORAKA DO OPERATIVNE POVEZANOSTI

Tswalu Protokol identificira deset mjera za unaprijedjenje efektivnosti mirovnih intervencija.

1. *Plan Kampanje:* Da bi se upravljalo mirovnim procesom, 'plan kampanje', ostvaren i vodjen od strane lokalne vlasti, a u kojoj su ucestvovalе vojne i druge medjunarodne organizacije, treba biti osmisljen u najranijim fazama intervencije kako bi se kreirao koordinirani i fokusirani napor.

2. *Uspostavljanje Povezanosti:* Od najvisег vrha vlade vodjen odbor – *Tim Stabilizacijskih Aktivnosti (TSA)*, zajedno sa *Grupom Politickih Aktivnosti (GPA) osnovanih u Afganistanu* (u biti 'razvojni ratni kabinet') – treba biti uspostavljen na pocetku kako bi koordinirao medjunarodne i lokalne programme vladavine, razvoja isigurnosti.

3. *Vodjenje Drzave:* Vlada je lider nacije, iako je osjetljiva i preokupirana lokalnim zahtijevima i spoljnjim ponudama pomoci. Kada je ovo u opasnosti, spoljne nacije mogu dobiti zadatak specijalne sigurnosti i ravoja podrucja, ali mora biti vodjeno racuna da se ne djeluje samostalno i da ostane u dijelokругu drzave domacina.

4. *Unapredjenje mogucnosti:* Lokalno jacanje treba poceti sto je prije moguće. Postojanje potreba definiranja nedostatka tehnokratskih i rukovodećih sposobnosti kako bi se odredila potrebna unapredjenja i asistencije. Naglasak mora biti na institucijama, a ne na pojedincima.

5. *Ekonomska Procjena:* Detaljan pregled lokalne ekonomije je prioritet u pocetnim danima mirovne misije i pomoci ce u programiranju donatorske podrške. Mirovni process mora biti baziran na jasnom razumijevanju konkurentnih snaga i slabosti ekonomije ukljucujuci osnove rasta i kljucne izvozne potencijale.

6. *Fokus Pomoci i Prioriteti:* Pomoc mora biti fokusirana a ciljevi prioritizirani. Neke stvari su vaznije od drugih. Pokušaj da se uradi sve od jednom je garancija neuspjeha. Spoljni fondovi trebaju biti cijani na podrucja gdje nekakvi uslovi ekonomskog uspjeha vec postoje - drugim rijecima, postojeće trziste treba biti ojacano radije nego ponovno izmisljeno.

7. *Kreiranje Zaposlenosti:* Paznja mora biti usmjerena na povecanje zaposlenosti i smanjenje troskova poslovanja – od bolje politike do unaprijedjene fizicke infrastructure. Programi javnih radova mogu pomoci u rukovodjenju spontanog razvoja velikih ocekivanja koja su uvijek prisutna kada se sukob zavrsi. Takva ocekivanja rijetko opadaju i uistinu se povecavaju kako vlada sprovodi vise programa.

8. *Kodovi Ponasanja:* Privatne sigurnosne kompanije (PSK) su oduvijek bile i sada su dio okruzenja mirovnog procesa. Potrebe da promjene kulturu prihvacanja, unapredjuju i reguliraju njihove aktivnosti. Privatne sigurnosne kompanije i medjunarodne NVO-je bi mogle biti regulirane kroz kodove ponasanja. Potrebe medjuarodnog prava takodje da budu pregledane kako bi obuhvatilo novo sigurnosno uredjenje u kojem PSK-je i NVO-je igraju veoma aktivnu ulogu.

9. *Informiranje i Poruke:* Strateske kampanje koje imaju za cilj pazljivo odabrane poruke lokalnim, regionalnim i internacionalnim ucesnicima su veoma vazne.

10. *Odrzavanje Momentuma:* Kontinuitet vanjskih mirovnih misija je krucijalan u odrzavanju momentuma koji smiruje populaciju. On zahtijeva duzu rotaciju viseg vojnog i ne vojnog personela.

* * * *

UCESNICI TSWALU PROCESA*

Ko-Predsjedavajuci

Paul Kagame (HE), Predsjednik Rwande***

Francisco Santos (HE), Vice Premijer Colombije***

Ib Petersen (Hon.), Drzavni Tajnik za Inostrane Poslove, Danska***

Carlton Fulford (General, USMC,rtd), US**

Ucesnici Panela

Adam Cobb (Prof.), US Air Force Air War College, Maxwell AFB, Alabama, US**

Agostinho Zacarias (Dr), Razvojni Program Ujedinjenih Nacija (UNDP), Zimbabwe*

Andrew Stewart (Maj.-Gen. rtd), UK*

Ato Yemane Kidane (Mr), Centar za Politicka Istrazivanja i Dijalog, Ethiopia*

Brownie Samukai (Hon.), Ministar Obrane, Liberia*

Chris Vernon (Colonel), Zamjenik Komandira IMATT, Sierra Leone*

Christopher Coker (Prof.), London School of Economics, UK*

Danielle Pletka (Ms), American Enterprise Institute, US*

David Richards (Lt.-Gen. Sir), Commander: ISAF IX, Allied Rapid Reaction Corps, UK*

Dominic Medley (Mr), Moby Media Group, Afghanistan*

Dominique Orsini (Dr), Bivsi UN & EU politicki savjetnik, Bosnia & Afghanistan*

Emmanuel Karake Karenzi (Maj.-Gen.), Zamjenik Komandira Africke Unije, Darfur**

Frank Mugambage (Maj.-Gen.), Ured Predsjednika, Rwanda*

Frank Pearl (Hon.), Alta Consejería para la Reintegración, Presidencia, Colombia***

Frank Rusagara (Brig.-Gen.), Komadant: Military Academy, Rwanda

Jordan Ryan (Amb.), Zamjenik Specijalnog Predstavnika Generalnog Sekretara, Liberia*

Kelly Langdorf (Colonel), Ured Sekretara Obrane, US*

Kieran Prendergast (Sir), Bivsi UN Pod -Sekretar-General, UK*

Larry Swantner (Colonel rtd), US

Montgomery McFate (Dr), Savjetnik drustvenih nauka: US Army Human Terrain System Program, US*

Patrick Mazimhaka (Hon.), Deputy Chair, African Union

Paul Wolfowitz (Hon.), American Enterprise Institute, US*

* (samo Tswalu dogadjaj); (** samo Kivu dogadjaj); (ne prisustvovanje)

Peter Jouvenal (Mr), Gandamak Lodge, Afghanistan*

Rory Stewart (Mr), Turquoise Mountain Foundation, Afghanistan*

Shaha Ali Riza (Ms), World Bank, US*

Steve Stead (Rear-Admiral, rtd), Brenthurst Foundation, South Africa

Vance Serchuk (Mr), Ured Senatora Lieberman, US*

Pisanje prezentacija

Alistair Harris (Mr), Pursue Group, Lebanon

Aziz Hakimi (Mr), Killid Group, Afghanistan**

Bill Byrd (Dr), World Bank, US

Chris Brown (Maj.-Gen.), Chief of Staff, ISAF IX; General Officer Commanding: Northern Ireland, UK

Chris Parker (Lt.-Col. rtd), Centre for Defence & International Security Studies (CDISS), UK

Dale Lautenbach (Ms), World Bank, US

Dickie Davis (Brig.-Gen.), Chief Engineer: ISAF IX; Assistant Chief Planner: Land, UK

Martin Edmonds (Prof.), CDISS, UK

Mauro De Lorenzo (Mr), American Enterprise Institute, US

Michelle Parker (Ms), RAND Corporation, US

Sean McFate (Mr), Bipartisan Policy Centre, US

Nacrti Tswalu Protokola

Greg Mills (Dr), Brenthurst Foundation, South Africa

Jeffrey Herbst (Dr), Miami University, US***

John Mackinlay (Dr), King's College, London, UK

Ken Menkhaus (Dr), Davidson College, US

Terence McNamee (Dr), Royal United Services Institute for Defence & Security Studies, UK